

UZASADNIENIE

(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystąpił przeciwko A. M. i P. M. z powództwem o solidarną zapłatę kwoty 58.119,83 franków szwajcarskich wraz z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 51.867,93 franków szwajcarskich za okres od dnia 7 kwietnia 2018 roku.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podała, że jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A., który to bank w dniu 26 sierpnia 2008 roku zawarł z pozwanymi umowę kredytu mieszkaniowego. Na skutek istnienia wymagalnego zadłużenia pozwanych z tytułu spłaty kredytu powodowy bank skierował do niech pisma dotyczące wypowiedzenia umowy kredytu.

(pozew k. 4-6)

Pozwanym doręczono odpisy pozwu i zawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 16 lipca 2018 roku, jednakże nie stawili się na rozprawie i nie złożyli żadnych wyjaśnień w formie pisemnej.

(potwierdzenia doręczenia k. 48 i 50, protokół elektroniczny rozprawy z dnia 16 lipca 2018 roku, 1 minuta)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 26 sierpnia 2008 roku (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. zawarł z A. K. (noszącą obecnie nazwisko M.) i z P. M. umowę kredytu mieszkaniowego (...) (kredyt hipoteczny przeznaczony na zakup lub zamianę nieruchomości na rynku wtórnym).

Strony przewidziały w umowie, że jej częścią jest tzw. „Część ogólna umowy” (COU) stanowiąca w istocie część nr 2a „Regulaminu udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...).

Stosownie do treści § 1 ust. 1 COU kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych – co dotyczyć miało także kredytu denominowanego w walucie obcej, przy czym w tym ostatnim przypadku kwota kredytu wypłacana w złotych miała zostać określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty zgodnego z Tabelą kursów obowiązującą w (...) Bank (...) S.A. w dniu uruchomienia środków (§1 ust. 2 COU).

W § 1 ust. 1 tzw. części szczególnej umowy (CSU) strony określiły, że przedmiotem umowy jest „kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 69.484,74 CHF”. Kredyt był przeznaczony na finansowanie kosztów zakupu własnościowego spółdzielczego lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w Ł. (§1 ust. 2 umowy) – udzielono go na okres od 26 sierpnia 2008 roku do 15 sierpnia 2038 roku (§1 ust. 4 umowy). W §1 ust. 7 określono kwotę kredytu do wypłaty na rachunek kredytobiorcy na 135.050 zł.

W §2 umowy określono w walucie polskiej szacunkowy koszt udzielenia kredytu pozwanym, natomiast w §3 przewidziano zabezpieczenie spłaty kredytu w postaci hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 202.575 zł.

W §4 ust. 7 tzw. części szczególnej umowy (CSU) wskazano, że wypłata środków z kredytu denominowanego odbywa się na zasadach określonych w §12 COU (Część Ogólna Umowy). Stosownie do treści §12 ust. 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej wypłata środków następuje w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej.

Z kolei w §5 ust. 10 części szczególnej umowy (CSU) wskazano, że zasady spłaty kredytu określone są w §15-18 COU. Zgodnie z treścią §15 ust. 1 COU spłata kredytu powinna nastąpić w terminach i kwotach określonych w doręczanym kredytobiorcy harmonogramie spłat. Stosownie do §15 ust. 7 pkt 2 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej – do przeliczeń

wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursowej obowiązującej w (...) Bank (...) S.A. w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Ponadto, zgodnie z treścią §23 ust. 3 COU, kredytobiorca w razie wypowiedzenia umowy przez bank był zobowiązany do uregulowania w okresie wypowiedzenia wszelkich należności z tytułu udzielonego kredytu.

(umowa kredytu k. 14-19)

Na podstawie uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy (...) S.A. z dnia 26 czerwca 2014 roku i uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy (...) Bank (...) S.A. z dnia 24 czerwca 2014 roku doszło do połączenia tych banków przez przeniesienie całego majątku (...) Bank (...) S.A. na rzecz (...) S.A. jako spółki przejmującej.

(wydruk informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS k. 26 odwrot)

Powodowy bank skierował do każdego z pozwanych pisma datowane na 21 lutego 2017 roku, w których oświadczył, że wypowiada pozwanym wyżej przywołaną umowę kredytu w części dotyczącej warunków spłat z powodu braku spłaty wymaganych rat – informując pozwanych, że oznacza to obowiązek spłaty zadłużenia z upływem terminu zadłużenia. W pismach tych wskazano, że pozwani zalegają m.in. ze spłatą części kapitału kredytu w kwocie 892,33 franków szwajcarskich.

Pisma przesłane pozwanym drogą pocztową zostały zwrócone przez pocztę jako niepodjęte przez adresata.

(pisemne wypowiedzenia umowy kredytu k. 20-23)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wyrok wydany w niniejszej sprawie ma charakter zaoczny, z uwagi na treść art. 339 § 1 k.p.c. – pozwani mimo doręczenia im odpisów pozwu i zawiadomień o terminie rozprawy nie stawili się na rozprawę, nie złożyli żadnych wyjaśnień ani nie usprawiedliwili swojej nieobecności na rozprawie.

Z uwagi na treść art. 339 § 2 k.p.c. przytoczone w pozwie okoliczności faktyczne dotyczące zawarcia przez pozwanych umowy kredytu z (...) Bank (...) S.A., połączenia tego banku z (...) S.A. jako spółką przejmującą oraz wypowiedzenia umowy kredytu pozwanym na skutek zaległości w spłacie rat kredytu należało przyjąć za prawdziwe. Powództwo wytoczone w niniejszej sprawie podlegało natomiast oddaleniu z uwagi na okoliczności natury prawnej.

Poprzednik prawny powodowego banku (tj. (...) Bank (...) S.A.) zawarł z pozwanymi umowę kredytu, do której zastosowanie znajduje art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1876). Zaznaczyć należy, że do umowy stron z dnia 26 sierpnia 2008 roku nie miały zastosowania przepisy obowiązującej wówczas ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r. (Dz.U. nr 100, poz. 1081), a to z uwagi na obowiązującą w sierpniu 2008 roku treść art. 3 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy, który to przepis przewidywał, że ustawy nie stosuje się do umów o kredyt konsumencki o wysokości większej niż 80 000 zł albo równowartości tej kwoty w innej walucie niż waluta polska.

Umowa kredytu zawarta w dniu 26 sierpnia 2008 roku przez pozwanych z (...) Bank (...) S.A. odwoływała się w swojej treści do pojęcia tzw. kredytu denominowanego w walucie obcej. Pojęcie to ani w dacie zawarcia umowy przez strony, a w dacie orzekania w sprawie niniejszej, nie posiada swojej definicji ustawowej na gruncie prawa polskiego (wprawdzie od dnia 26 sierpnia 2011 roku obowiązują przepisy art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 dotyczące umowy o kredyt denominowany do waluty innej niż waluta obca, jednakże ustawodawca nie sformułował definicji legalnej tego typu umowy kredytowej). W literaturze prawniczej wskazuje się na to, że używanie w odniesieniu do tego rodzaju umowy kredytu określenia „kredyt walutowy” jest mylące, gdyż wprawdzie w takich umowach w punkcie wyjścia określa się wysokość wierzytelności pieniężnych banku i kredytobiorcy w walucie obcej, jednakże zarazem przewiduje się, że wierzytelności te są przeliczane na walutę polską, w której stosowne świadczenia pieniężne mają zostać spełnione

(por. J. Molis, komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, pkt. 13 w: Prawo bankowe. Komentarz, red. F. Zoll, Zakamycze 2005).

W literaturze prawniczej wskazuje się na to, że z uwagi na swoje wspólne cechy i ten sam sens gospodarczy umowy kredytu indeksowane (waloryzowane) do waluty obcej i tzw. umowy denominowane w walucie obcej lecz realizowane w walucie polskiej powinny być traktowane w sposób jednolity (por. J. Ostalowski, Zaniechanie informacyjne banku jako podstawa roszczeń konsumenta dotyczących umowy kredytu denominowanego we franku szwajcarskim, Przegląd Prawa Handlowego nr 4/2018, s. 28). Innymi słowy, umowa kredytu skonstruowana w sposób taki, jak to określono w wyżej przywołanej umowie stron niniejszego postępowania z dnia 26 sierpnia 2008 roku, ma charakter umowy o kredyt udzielany w walucie polskiej, a odwołanie się do waluty obcej (w tym przypadku do franka szwajcarskiego) stanowi jedynie klauzulę waloryzacyjną, co oznacza, że kurs waluty szwajcarskiej do waluty polskiej stanowi miernik wartości świadczenia należnego bankowi od kredytobiorcy, natomiast samo to świadczenie podlega spełnieniu w walucie polskiej – podobnie jak wcześniejsze świadczenie banku polegające na wypłacie kwoty kredytu (por. D. Krajewski, Charakter prawny typowej umowy o kredyt denominowany do waluty innej niż waluta polska. Część II, Monitor Prawniczy nr 22/2017, s. 1220-1225 oraz M. Szymański, Abuzywność klauzuli indeksacyjnej umowy kredytu bankowego – glosa – III C 1073/14, Monitor Prawniczy nr 2/2017, s. 103).

W podobny sposób umowy o tzw. kredyt denominowany są rozumiane w licznych orzeczeniach sądów powszechnych (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 roku, I ACa 674/17 i z dnia 6 grudnia 2017 roku, I ACa 558/17 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2017 roku, I ACa 1388/16, w którym wskazuje się, że w omawianym typie umowy kredytu obca waluta tylko „charakter waloryzacyjny”). W uzasadnieniu wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2012 roku (sygn. akt XVII AmC 5344/11) trafnie wskazuje się na to, że omawiany typ umowy kredytu nie jest kredytem walutowym, lecz kredytem udzielanym w walucie polskiej, przy czym również świadczenie główne kredytobiorcy (tj. spłata kwoty kredytu z odsetkami) jest świadczeniem w walucie polskiej, które już po jego spełnieniu zostaje jedynie przeliczone na walutę obcą (waluta ta stanowi miernik wartości świadczenia, tj. ma sens waloryzacyjny). W przypadku umów kredytu skonstruowanych w sposób opisany powyżej kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kwoty środków pieniężnych, którą wyznacza kwota kapitału udostępnionego kredytobiorcy, a jest to suma pieniężna w walucie polskiej, gdyż taka została udostępniona kredytobiorcy przez bank, a przy tym w umowie kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty zobowiązania właśnie w walucie polskiej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt I C 551/17).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela wyżej przedstawioną interpretację umów o tzw. kredyt denominowany w walucie obcej (lub do waluty obcej), w których zarówno świadczenie pieniężne banku (udostępnienie kredytobiorcy kwoty kredytu) jak i świadczenie kredytobiorcy (zwrot na rzecz banku równowartości kwoty kredytu wraz z odsetkami kapitałowymi) podlegają spełnieniu w walucie polskiej. Taka właśnie sytuacja w sposób jednoznaczny ma miejsce w odniesieniu do umowy kredytu przywołanej w pozwie złożonym w niniejszej sprawie: zarówno wypłata kwoty kredytu przez bank (§12 ust. 2 części ogólnej umowy) jak i spłata kredytu przez pozwanych będących kredytobiorcami (§15 ust. 7 pkt 2 COU) miała następować w walucie polskiej. Podkreślić należy, że żadne postanowienie wyżej przywołanej umowy kredytu z dnia 26 sierpnia 2008 roku nie przewidywało zobowiązania pozwanych do spłaty kredytu w walucie szwajcarskiej, a zatem nie uprawniało powodowego banku do żądania dokonania spłaty kredytu w tej walucie. Co więcej, już z treści §1 ust. 1 umowy wynika w sposób wyraźny i jednoznaczny, że kredyt został pozwanym udzielony w złotych (tj. w walucie polskiej), a zatem musiałyby istnieć w treści umowy wyraźne postanowienia szczegółowe przewidujące spłatę kredytu w innej walucie niż ta, w której został udzielony – takich postanowień umowa ta nie zawiera i nie była ich w stanie wskazać także strona powodowa (por. pismo powoda k. 36, gdzie przywołano te punkty umowy, z których, przeciwnie do poglądu powoda, wynika jednoznacznie, że spłata kredytu następuje w walucie polskiej). W punkcie §1 ust. 7 umowy w sposób wyraźny wskazano wysokość kwoty kredytu do wypłaty na rachunek kredytobiorcy (135.050 zł) i określono tę kwotę w walucie polskiej. W §23 ust. 3 umowy określono, że w razie wypowiedzenia kredytu kredytobiorcy będą zobligowani do zapłaty „wszelkich należności z tytułu udzielonego kredytu”, jednakże nie wskazano bynajmniej, że spłata kredytu ma w tej sytuacji nastąpić w walucie

obcej (szwajcarskiej) – a skoro tak, to zastosowanie ma wyżej przywołany §15 ust. 7 pkt 2 tzw. części ogólnej umowy (przewidujący spłatę kredytu w walucie polskiej), co zresztą jest o tyle zrozumiałe, że pozwani właśnie w walucie polskiej otrzymali kwotę kredytu, a kredyt uzyskali w tym celu, aby nabyć prawo do lokalu mieszkalnego za cenę 130.000 zł (§1 ust. 5 części szczególnej umowy), tj. za cenę również wyrażoną w walucie polskiej. W przypadku wypowiedzenia im kredytu udzielonego w złotych pozwani zatem byli zobowiązani zwrócić kwotę tego kredytu w tej samej walucie (tj. w walucie polskiej).

Dodać należy, że ze sformułowania użytego w §1 ust. 1 umowy („kredyt (...) udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 69.484,74 CHF”) wynika, że przedmiotem umowy kredytu była suma pieniężna w walucie polskiej (tj. suma wypłaconego pozwanym kredytu), jednakże zarazem odwołano się w umowie do równowartości tej sumy w walucie szwajcarskiej, co skutkowało tym, że pozwani zostali zobowiązani do spłacania w walucie polskiej kwot, które łącznie miały stanowić równowartość wyżej wskazanej kwoty wyrażonej w walucie szwajcarskiej. W istocie oznaczało to, że wysokość zobowiązania pozwanych do spłaty pierwotnej kwoty kredytu miała być indeksowana (waloryzowana) kursem waluty szwajcarskiej do waluty polskiej. Z §15 ust. 7 pkt 1 umowy wynikało, że harmonogram spłat kredytu miał być wprawdzie wyrażony w walucie obcej (tzn. w walucie obcej miała zostać określona wysokość poszczególnych rat), jednakże zarazem §15 ust. 7 pkt 2 umowy określał, że sama spłata miała następować w walucie polskiej, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej – co ponownie potwierdza, że odwołanie się w umowie do waluty obcej stanowiło jedynie odwołanie się do miernika wartości świadczenia, do którego spełnienia zobowiązali się pozwani, a samo świadczenie polegało na spłacie rat kredytu w walucie polskiej. Odrębną kwestią pozostaje ta dotycząca ustalenia wysokości takiego zobowiązania pieniężnego w walucie polskiej, jednakże kwestia ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, skoro powód domagał się – bezpodstawnie – wyłącznie zapłaty w walucie szwajcarskiej.

Na gruncie okoliczności faktycznych niniejszej sprawy podzielić należy pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyżej przywołanego wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 roku (sygn.. I ACa 558/17): „O tym, w jakiej walucie jest kredyt decyduje waluta, w jakiej na podstawie umowy bank wypłacił środki pieniężne; kredytem jest przekazana kredytobiorcy kwota środków pieniężnych. Umowa o kredyt w złotych, denominowany do kursu waluty obcej, charakteryzuje się właśnie tym, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, stanowiącą równowartość wskazanej w umowie ilości waluty obcej, przedmiotem świadczenia jest kwota w złotych i tylko taką może otrzymać kredytobiorca. Nadto, wysokość wypłacanej przez bank kwoty kredytu ustalana jest przez przeliczenie na złote wskazanej w umowie ilości waluty obcej; wysokość rat spłaty kredytu w złotych obliczana jest poprzez przeliczenie ich wielkości wyrażonej w walucie obcej na złote, a kredytobiorca zobowiązany jest do spłaty kredytu w walucie polskiej.”.

Zaznaczyć należy, że nie ma żadnych podstaw prawnych do przyjęcia, że przy tak skonstruowanej umowie kredytu, przy wyraźnej treści postanowień tej umowy dotyczących spłaty kredytu w walucie polskiej, uprawnienie banku do żądania – wbrew treści umowy – spłaty w walucie obcej miałyby wynikać z jakkolwiek rozumianej „istoty” umowy o kredyt denominowany lub z samego faktu przywołania w treści tej umowy waluty szwajcarskiej (jako miernika wartości świadczenia tj. w charakterze klauzuli indeksacyjnej). Dodać należy, że także obowiązujący obecnie przepis art. 69 ust. 3 Prawa bankowego przewiduje jedynie możliwość dokonania spłaty kredytu w walucie obcej, co oznacza uprawnienie a nie obowiązek kredytobiorcy do dokonania takiej spłaty. Skoro spłata kredytu w walucie obcej jest uprawnieniem kredytobiorcy, a nie jego obowiązkiem względem banku, to bank nie jest uprawniony do żądania spłaty kredytu w walucie obcej – chyba, że strony w samej umowie postanowiły inaczej, co jednak w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Dodać należy, że gdyby w przypadku umowy o kredyt denominowany w walucie obcej obowiązek spłaty kredytu w walucie obcej miał wynikać z samej „istoty” takiej umowy, to przepis art. 69 ust. 3 Prawa bankowego byłby całkowicie zbędny i wręcz niezrozumiały.

Wyżej przytoczone okoliczności prowadzą do jednoznacznego wniosku, zgodnie z którym w razie skutecznego wypowiedzenia wyżej przywołanej umowy kredytu powodowy bank był uprawniony do żądania spłaty przez pozwanych dotychczas niespłaconej przez nich części kredytu udzielonego na podstawie umowy z dnia 26

sierpnia 2008 roku, jednakże zobowiązanie pozwanych dotyczyło spłaty określonej kwoty w walucie polskiej a nie szwajcarskiej.

Wskazać należy ponadto, że do identycznego wniosku prowadziłyby także przyjęcie rozróżnienia między tzw. walutą zobowiązania pieniężnego (tj. walutą, w jakiej wyrażone jest zobowiązanie pieniężne) a tzw. walutą spłaty, tj. walutą w jakiej dłużnik ma spełnić świadczenie będące przedmiotem zobowiązania (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14: w końcowej części uzasadnienia tego wyroku wskazuje się na to, że jeśli w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej określono, że spłata kredytu ma nastąpić w walucie polskiej, to zarówno dłużnik osobisty banku, tj. kredytobiorca, jak i dłużnik rzeczowy, tj. właściciel nieruchomości obciążonej hipoteką na rzecz banku zabezpieczającą spłatę kredytu, są zobowiązani do spełnienia świadczenia w walucie polskiej – co oznacza, że tylko takiego świadczenia może od nich żądać bank).

Wobec powyższego zgłoszone w niniejszej sprawie przez powoda roszczenie o solidarną zapłatę przez pozwanych wskazanej w pozwie sumy w walucie szwajcarskiej nie znajduje podstawy prawnej (w tym także w treści zawartej przez strony umowy kredytu) i z tego względu podlega oddaleniu. Podkreślić należy przy tym, że w sytuacji, w której powód domaga się zasądzenia świadczenia pieniężnego w walucie obcej, zasądzenie równowartości tego świadczenia w walucie obcej jest orzekaniem o roszczeniu, którego strona powodowa nie zgłosiła i stanowiłoby naruszenie art. 321 k.p.c. (por. wyrok SN z dnia 28 kwietnia 1998 roku, II CKN 712/97, OSNC nr 11 z 1998 roku, poz. 187 oraz wyrok SN z dnia 23 lipca 2004 roku, III CK 339/03). Powód w niniejszej sprawie do chwili zamknięcia rozprawy nie zmienił swojego stanowiska co do żądania zapłaty świadczenia przez pozwanych w walucie szwajcarskiej i tylko o zasadności tak sformułowanego żądania powoda Sąd orzekał w niniejszej sprawie, co oznacza, że pozostaje otwarta dla powoda droga dochodzenia w odrębnym postępowaniu zapłaty określonej kwoty przez pozwanych w walucie polskiej (będzie to roszczenie o innej treści od tego rozstrzygniętego w sprawie niniejszej).

Wskazać należy, że z uwagi wyżej przywołane okoliczności skutkujące brakiem podstaw prawnych do żądania przez powoda spełnienia przez pozwanych świadczenia pieniężnego w walucie szwajcarskiej zbędne było w niniejszej sprawie rozważanie ewentualnej abuzywności poszczególnych klauzul wyżej przywołanej umowy kredytu, w szczególności dotyczących ustalania kursu walutowego, jak również zbędne było badanie roszczenia powoda pod kątem treści obecnie obowiązującego art. 117 § 2¹ k.c.